

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

III. An Materia Cœlestis sit specie distincta à sublunari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

plex, an corpus ex materia & forma compositum, est contra Scotum in 2^m diff. 14. art. 2. & Scotistas, ac plurimos alios.

xxix. Probatur prima pars, quod fortè sit corpus completum simplex ab autoritate; quia in primis Cælum empyreum significari hic per Cælum, in principio creavit Deus Cælum & terram, per vulgata est apud Theologos interpretatio (inquit sanctus Hieron. libro 1° in Genesim) jam enim annis ab hinc nongentis, à plerisque Theologis recepta & probata est, imò per Cælum ibi significari reliquos Cælos, est Sancti Hieronymi Epistola 39. ad Cyprianum, Sancti Basilii homilia secunda in Exam. quos sequuntur PP. Suarez Metaph. Disputat. 13. sect. 11. num. 26. & Comptonus hic, idque mihi cò verisimilius, quod Psalm. 101. id quod in Genesi loco citato dicitur in singulari, in plurali numero dicatur, *in initio tu Domine terram fundasti, & opera manuum tuarum sunt Cæli.* Vnde præcitatus P. Suarez num. 27. dixerat, *ex divinis scripturis colligi non posse, Cælos esse factos ex materia elementorum.* ita etiam Durandus, Gabriel, Aureolus, Bassolus, &c.

xxx. Subsumo: atqui ex illis, ut minus sequitur Cælos non esse ex materia elementorum, nec aliunde est fundamentum dicendi, quod sint compositi ex materia & forma, magis, quam corpus simplex, ergo, &c.

xxxi. Probatur prima pars, quod fortè non sit corpus completum simplex ab autoritate; quia (præterquam quod multi PP. à Saliano tomo 1° die 2^a & 4^a. citentur, qui docent Cælos ex aqua factos) Genes. 1°. 26. & 30^a. aër nomine Cæli exprimitur. 20 Regum 22°. Cælum significatur esse regio nubium. Paralip. 2° cap. 7°. & Iob 1°. Cælum significatur esse ignitum; atqui aër, nubes, ignis, &c. quædam sunt composita ex materia, & forma; ergo, &c.

Dices Cælos tantum esse ignitos, aëreos, &c. virtualiter aut secundum eorum qualitates.

Respondeo primò non esse conforme menti Ecclesiæ, cò quod scriptura accipi debeat in proprio sensu, quamdiu ex eo, quod sic accipitur absurdum nullum sequitur. Adde hanc sententiam esse hodie valde communem; eamque sequuntur, post multos antiquos, Capreolus, Soncinas, Conimb. Murcia, Hurtadus, Tannerus, Arriaga, Oviedus, &c.

xxxii. Confirmatur, quia circa hanc difficultatem vel ipsa mens Aristotelis est obscura; 8°. quidem Metaph. textu 14. ait, *neque omnium est materia, sed quorumcumque generatio, & transmutatio invicem sunt.* Tenet autem Cælos esse intransmutabiles & incorruptibiles; ac proinde eorum non esse materiam 1°. de Cælo, ubi docet Cælum esse quoddam singulare & materia constare, ergo, &c.

xxxiii. Probatur secunda pars, quod fortè sit corpus simplex, à ratione, quia nulla ratio efficax adferri potest pro utraque parte, ergo, &c. Probatur antecedens solutione rationum, quæ pro utraque parte adferuntur, quæ facilis est, si pro una parte supponatur esse possibile corpus completum simplex, & cælos esse incorruptibiles; sic enim nullum erit indicium materiæ in Cælis; & pro altera dicatur cælos, excepto empyreo, esse corruptibiles, nec esse rationem, cur scripturæ loca pro secunda parte, quod non, ab autoritate supra citata improprio sensu intelligantur: hinc enim

patet in eis esse debere tale fundamentum vicissitudinis, quale est in sublunariis, ergo, &c.

D V B I V M I I I.

An materia Cælestis sit specie distincta à sublunari.

R E S O L U T I O I.

xxxiv. Dico 1°. si Cæli sint Corpus simplex completum; quod dubio præcedenti tamquam probabile resolutum est, clarum est materiam cælestem specie distingui à sublunari.

R E S O L U T I O I I.

xxxv. Dico 2°. si Cæli sint corpus compositum ex materia & forma, quod ibidem etiam probabiliter resolutum est, an materia Cæli empyrei sit specie distincta à materia sublunari, est dubium & incertum; cæli verò syderei & aërei sunt ejusdem speciei.

xxxvi. Probatur prima pars, quia nullà Physicâ aut Mathematicâ experientiâ, aut ratione, cælum empyreum attingitur, nec de illo scriptura distinctè loquitur, ergo, &c.

xxxvii. Confirmatur, licet cælum empyreum esset incorruptibile, ut docet S. Clemens, vel (ut alii) S. Petrus, apud ipsum lib. 2° recognitionum; non ideo illis materia esset à nostrate specie distincta, ut parte 1^a. Disput. 2^a. dubio ultimo vidimus, ergo, &c.

xxxviii. Probatur secunda pars, quia Cæli syderei & aërei constant ex materia elementari, igne scilicet & aëre, ergo, &c. antecedens pro prima parte est Augustini, Basilii, Ambrosii, Theodoreti, Anselmi, Chrysostomi, Iustini, Bedæ, & aliorum: secunda pars verò manifesta est ex scriptura, quæ continuo clamat, *volucres cæli, volatilia cæli*, &c. ubi per Cælum, aëreum intelligitur: scripturas autem habes dubio præcedenti citatas: unde meritò P. Poncius hic Disputat. 1^a. quæst. 2^a. ait, quod cælum sit aliquod ex elementis, aut mixtum illis constans, erat communis apud alios Philosophos ante Aristotelem, cui sententiæ favent multi ex SS. Patribus, quos in eo sensu citat, & sequitur Camerarius p. 2^a. q. 4^a. quare Cælum infinitum constat ex aëre; medium, ubi astra & planetae, igne: supremum est empyreum, de cujus substantia dubium est.

xxxix. Objicies 1°. Cæli moventur circulariter, non elementa, 2° terra est gravis, unde non movetur sursum; ignis est levis; unde non movetur deorsum; Cæli, utpote in motu continuo circulari, modò sursum, modò deorsum; unde elementa deberent esse extra locum naturalem. 3° si cælorum aliquod esset terra, aut aër, aut aqua, deberet comburi nimio solis ardore. 4° si Cælorum aliquod esset ignis, cur Universum non combureret? cur hyeme frigus sentiretur, &c.

xl. Respondeo ad primum Cælos moveri circulariter à virtute motiva intrinseca, prout viventia, licet communissimè gravia, ab ea moventur. Respondeo ad secundum in terra, igne, &c. sublunariis deesse qualitatem illam motivam primò à Deo in materia cælorum productam, eodem modo, quo in materia terræ primò forma terræ à Deo

à Deo producta est, id est, præter illius exigentiam intrinsecam, & ex puro Dei beneplacito. Ad tertium, non apparet, quomodo si cælum esset terra, deberet potius comburi ardore solis, quam tota terra de facto comburi debeat ardore scintillæ; quia major est magnitudinis differentia inter solem & Cælum, quam inter totam terram & scintillam. Ad quartum, Respondeo à Cælo isto igneo Vniuersum sublunare non comburi, quia quod cælum illud majus, eò magis ab Vniuerso sublunari distat; quod magis autem distat, eò magis minuitur ipsius in Vniuersum sublunare activitas, unde cum multum ab Vniuerso sublunari distet, in eo parum sentitur illius activitas.

XL. Objicies 2° ex P. Poncio hic Disputat. 51. quæst. 2. Cælum non potest esse ignis, quia humectat & frigidat; non aqua, quia calefacit; non aer, quia utrumque facit; ergo, &c.

XLII. Respondeo 1°. istos effectus à nobis in hoc Vniuerso sublunari, non ab astro uno tantum sentiri; sed modò ab uno, modò ab alio, modò magis ab uno, & minùs ab alio, prout fuerint numerum interposita obstacula; supra aerem enim etiam esse aquas, satis colligitur ex scriptura: *Fiat firmamentum & dividat aquas ab aquis.* Gen. 1°. *qui ligat aquas in nubibus suis.* Job. 26. quod autem scriptura dicat: *Deum posuisse stellas in firmamento*, nihil obstat, quia de firmamento syderei cæli loquitur, non aerei, de quo ibi.

XLIII. Respondeo 2°. effectus istos esse ab astris, qui sunt corpora ex elementis mixta, ut constat, ex eo quod sint colorata; nam Luna est pallida, Mars igneus & sanguineus, &c. illa autem accidentia sunt propria mixtorum, & cum non sint una ex primis qualitatibus elementorum, eas præsupponunt, licet alia in gradu intensiori alia in remissioni, pro qualitate suæ activitatis.

D V B I V M I V.

An Cæli sint Corruptibiles.

R E S O L U T I O I.

XLV. **D**ico 1°. Cælos esse incorruptibiles, etiam ab intrinseco, dato ex dictis Dub. 3°, quod sint corpora simplicia, manifestum est: an Cælum empyreum sit incorruptibile, etiam dato, quod sit compositum, sed quod dubium sit, an constet materiâ sublunari ejusdem speciei cum nostrate? Verisimilius est, quod sic, quia dicitur, ex S. Petro, apud Clementem lib. 1° recognitionum, *esse perpetuum & æternum.*

R E S O L U T I O II.

XLVI. **D**ico 2° Cæli alii ab empyreo sunt corruptibiles, dato quod sint compositi ex materia & forma. ita Augustinus, Gregorius, Ambrosius, Hieronymus, Theodoretus, Damascenus, Irenæus, Cyrillus noster Hierosolymit. Hugo Victorinus, Beda, & alii plures, quos citat Pererius in cap. 1um. Genes. item ex Astronomis Tycho, Rothmanus, Borcanzanus, & plures alii, quos sequitur Doctissimus Fromond. lib. 3°. Meteororum art. 7°. à Lapide in Gen. cap. 1°.

XLVII. Probatur 1°. ex Scriptura, Petri Epistolâ 2^a, cap. ult. *Cæli qui nunc sunt & terra, eodem ver-*

bo repositi sunt, igni reservati in diem judicii & perditionis. Et infra: *Adveniet dies Domini ut sur in quo cæli magno imperu transierint, elementa vero calore solventur, terra autem, & quæ in ea sunt opera exurentur.* Et infra: *Cæli ardentis solventur, & elementa ignis ardore tabescent; novos vero cælos & novam terram expectamus.* Item Isaia 51. *Cæli sicut fumus liquefcent, & terra sicut vestimentum atteretur.* Et cap. 65. *Eccce ego creo Cælos novos, & terram novam.* Et cap. 30°. dixerat, *erit lux lunæ, sicut lux solis, & lux solis erit septemplex sicut lux septem dierum.* Et in Psalmo 101. *Initio tu Domine terram fundasti; & opera manuum tuarum sunt Cæli: ipsi peribunt, tu autem permanes; & omnes sicut vestimentum veterascent; & sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur.* Et Apocal. 21°. *Vidi Cælum novum, &c. ergo, &c.*

XLVIII. Probatur 2° ratione, variæ contingunt generationes & corruptiones in Cælis, ut constat ex certissima mathematicorum observatione, quos, utpote per tot sæcula observationibus & tubis opticis, aliisque instrumentis, certissime collimantes, tutius est sequi, quam Philosophos; qui, propter longissimam distantiam & visus oculorum per se debilitatem facile decipiuntur; nam unicuique magis in sua arte credendum est, ergo, &c. Probatur antecedens 1° ex maculis & faculis, quæ in solis corpore modò sunt, modò non sunt. 2° ex eo quod radii solares videantur corpora cometarum pervadere & immutare, sic ut interdum per medium caudæ, interdum aliter appareant. 3° quia juxta S. Augustinum lib. 21. de Civitate, dicitur stella Veneris mutasse cursum, colorem, magnitudinem: 4° ex stella Cassiopeæ, quæ apparuit anno 1572. & anno 1574. evanuit. 5°. anno 1602. & 1604. apparuerunt novæ stellæ in Sagittario & pectore Cygni, quarum una dicitur disparuisse; ergo, &c.

XLIX. Confirmatur, vel Cælum fuit toties mutatum naturaliter, vel miraculose? si primum, habemus intentum; si secundum (præterquam quod non sit Philosophicum ad miracula recurrere) nulla apparet utilitas istorum miraculorum, maxime in stellis: & si quæ esset utilitas, ut v. g. terror hominum ad emendationem vitæ; nunquid æquè terrerent homines, vel excitarent ad vitæ emendationem, si naturaliter producerentur, ac si miraculose, quod homines discernere non possunt? denique cur Deus Cælum incorruptibile produxisset, quod toties postea, saltem supernaturaliter, voluit corrumpere? vel ad quid Deus produxisset cælum expers corruptionis, quod aliquando corrumpere volebat?

L. Objicies 1° Autoritatem Aristotelis, oppositum docentis.

LI. Respondeo ejus autoritatem hic nihil esse faciendam, putavit enim Cælum esse incorruptibile latè, quod est contra fidem; etsi tamen aliter putasset, plus credendum est uni scripturæ loco, quam omnibus libris Aristotelis, qui in fidei contrariis, ut contradictoria sperni debent.

LII. Objicies 2°, Cæli per qualitates suas resistunt agentibus circumstantibus, licet contrariæ non sint, sicut videmus opacum luci repugnare, licet ei non sit contrarium.

LIII. Respondeo ad summum inde sequi diffculter admodum posse cælos corrumpi, vel tantum esse incorruptibiles ab extrinseco, sive quia nō datur